

پیش نویس لایحه پیشنهادی برنامه ششم توسعه (مصوب ستاد برنامه ششم)

تعاریف و اختصارات:

برنامه ششم: برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۹)
دستگاههای اجرایی: دستگاههای اجرایی موضوع بند «ب» قانون برگزاری مناقصات-مصوب ۱۳۸۳
سازمان: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سند توسعه: مجموعه‌ای است مشتمل بر: اهداف کلی، اهداف کمی، راهبردها، راه کارها و سیاستها، الزامات اساسی و منابع مورد نیاز آنها که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
واحد عملیاتی: آن دسته از واحدهای سازمانی دستگاههای اجرایی که تولید، تأمین و ارائه محصول و خدمات اصلی و نهایی دستگاه اجرایی را برعهده دارند. نظیر، مدارس، بیمارستانها، ورزشگاهها و غیره.
ماده واحده

در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز، سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی و سیاستهای کلی برنامه ششم و با رویکرد توسعه همه جانبه، پایدار، دانش بنیان، عدالت بنیان، مردم بنیان، درون‌زا و برون‌زا و به منظور دستیابی به رشد اقتصادی شتابان، پویا، پایدار و اشتغال‌زا، تقویت رقابت پذیری و ارتقای بهره‌وری، توسعه مشارکت بخشهای خصوصی و تعاونی، توانمندسازی فقرا و محرومین، ارتقای سرمایه اجتماعی، تعالی و توسعه فرهنگی، ارتقای نظام اداری، قانون‌گرایی، شفافیت و پاسخگویی، دستگاههای اجرایی برای تحقق اهداف برنامه ششم، ضمن اجرای احکام این قانون و اسناد مربوط که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اقدامات لازم را به عمل آورند.

تبصره ۱۵

به منظور تحقق سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی موضوع صرفه جویی در هزینه‌های عمومی، اصلاح نظام درآمدی دولت و همچنین قطع وابستگی بودجه به نفت تا پایان برنامه ششم:

۱. برقراری هرگونه تخفیف، ترجیح و یا معافیت مالیاتی و حقوق ورودی جدید طی برنامه ممنوع است و دولت مکلف است از طریق هدفمندسازی و بازنگری معافیت‌های مالیاتی و حقوق ورودی موجود، مجموع آنها را به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) تا پایان برنامه کاهش دهد.

۲. آستان‌های مقدس و ستاد اجرایی فرمان امام (ره) و قرارگاه‌های سازندگی و شرکت‌ها و موسسات وابسته به اشخاص مذکور از سال اول برنامه ششم نسبت به تمامی فعالیت‌های اقتصادی خود، مشمول پرداخت مالیات می‌شوند.

۳. عوارض ماده ۳۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده و بندهای آن و همچنین عوارض آلاینده‌گی موضوع تبصره یک ماده مذکور و عوارض ارزش افزوده گاز و عوارض شماره‌گذاری خودروها به شرح ذیل توزیع می‌گردد.

الف) عوارض موضوع بند (الف) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، مربوط به هر استان، به حساب تمرکز وجوه آن استان واریز می‌شود، توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان به نسبت شاخص‌ها و ضرایبی که به موجب آیین نامه‌ای که با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه ریزی و وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد توزیع گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری، به حساب فرامنداری شهرستان مربوطه واریز خواهد شد تا صرف امور عمران و آبادانی همان روستاها شود.

ب) عوارض موضوع بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی و عوارض شماره گذاری خودروها موضوع بند ج ماده ۴۳ قانون مذکور به حساب درآمد عمومی واریز می‌شود. وجوه مذکور حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به نسبت بیست درصد (۲۰٪) سهم کلان شهرها، پنجاه درصد (۵۰٪) سایر شهرها و سی درصد (۳۰٪) روستاها براساس شاخص‌هایی که به موجب دستورالعملی که مشترکاً توسط سازمان و وزارت کشور ابلاغ می‌شود، محاسبه و بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها توزیع می‌گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری، به حساب فرمانداری شهرستان مربوطه واریز خواهد شد تا حسب مقررات صرف امور عمران و آبادانی همان روستاها شود.

ج) عوارض موضوع تبصره (۱) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده درخصوص واحدهای آلاینده مستقر در هر شهرستان به نسبت تأثیرگذاری (شدت) آلاینده‌گی و جمعیت شهرها و روستاهای متأثر، با نظر کمیته برنامه ریزی هر شهرستان بین شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و فرمانداری‌های هر شهرستان (برای روستاهای فاقد دهیاری)، توزیع می‌شود تا در راستای ارتقاء و بهبود خدمات بهداشتی و درمانی، ایجاد و توسعه زیر ساخت‌های شهری و روستایی، توسعه و نگهداری فضاها و کمربندهای سبز هزینه شود.

در صورتی که آلودگی واحدهای بزرگ تولیدی به بیش از یک شهرستان در یک استان سرایت کند، عوارض مزبور به نسبت تأثیرگذاری (شدت) آلودگی و جمعیت شهرستان‌های متأثر، با نظر شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بین شهرستان‌های متأثر توزیع می‌شود.

در صورتی که شهرستان‌های متأثر از آلودگی در دو یا چند استان واقع شده باشند، عوارض آلودگی واحدهای بزرگ به نسبت تأثیرگذاری (شدت) آلودگی و جمعیت شهرستان‌های متأثر استان‌ها، با نظر کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارت کشور، سازمان و برنامه ریزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) و سازمان حفاظت محیط زیست بین استان‌های متأثر توزیع می‌شود.

۴. دولت موظف است لوایح بودجه سالانه را با ابتدای بر برنامه‌های سالیانه، که در چارچوب این قانون و با اعمال تعدیل‌های لازم براساس تحولات شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تهیه می‌گردد، تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

۵. سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز در سال اول برنامه ۳۰ درصد (۳۰٪) تعیین می‌شود که سالانه حداقل ۲ واحد درصد به این سهم اضافه شود. بانک مرکزی مکلف است تا پایان هر سال نسبت به واریز این وجوه اقدام کند. چنانچه در اثر تحولات بازار و قیمت‌ها منابع دولت از محل صادرات نفت کمتر از سالانه ۹۳۰ هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت سال ۱۳۹۴ تحقق یابد، بخشی از منابع صندوق برای تأمین مابه‌التفاوت حاصل شده صرفاً برای تأمین کسری اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طرح‌های مصوب در قانون بودجه همان سال با اولویت طرح‌هایی که از طریق مشارکت با بخش غیردولتی اجرا می‌شوند، اختصاص می‌یابد.

در صورت افزایش منابع دولت از محل صادرات نفت به بیش از ۱۲۴۰ هزار میلیارد ریال در سال به قیمت ثابت سال ۱۳۹۴ مازاد منابع ارزی پس از پرداخت سهم صندوق توسعه ملی و وزارت نفت به حساب ذخیره ارزی واریز می‌گردد.

۶. در اجرای ماده (۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری دستگاه‌های اجرایی مکلفند صد درصد از واحدهای عملیاتی خود را براساس بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد اداره کنند، در مورد آن دسته از دستگاه‌های اجرایی که بخشی از فعالیت‌های خود را براساس بهای تمام شده اداره می‌نمایند، مبالغی که براساس تفاهم نامه عملکرد به حساب واحد مجری (عملیاتی) فعالیت واگذار شده واریز می‌گردد به عنوان کمک تلقی شده و به هزینه قطعی منظور می‌شود و

بدون الزام به رعایت قوانین مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی و صرفاً براساس آیین نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری و استخدامی که متضمن پیش بینی نحوه نظارت بر هزینه‌ها و تحقق اهداف پیش بینی شده است، هزینه می‌شود.

۷. شروع طرح و پروژه‌های تملک دارایی سرمایه‌ای ملی جدید در دوره برنامه ششم توسعه ممنوع است در صورت لزوم موارد استثناء با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۸. به دولت اجازه داده می‌شود با بازنگری و غربالگری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای موجود نسبت به توقف طرح‌هایی که واجد شرایط مذکور در ماده (۲۳) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» نیستند اقدام نماید.

به دولت اجازه داده می‌شود با هدف حمایت از تولید، اشتغال، صادرات و بسط پایه‌های مالیاتی، بخشی از افزایش مالیات قابل وصول آن دسته از واحدهای تولیدی که با تأمین منابع مالی مورد نیاز از بازار پول و سرمایه به سود می‌رسند و یا میزان سوددهی خود را از این طریق افزایش می‌دهند از محل پایه‌های مالیاتی بسط یافته مورد بخشش مالیاتی قرار گیرند.

۹. دولت اعتبارات اقلام درآمد-هزینه‌ای و اختصاصی موجود در قوانین دائمی را بر حسب نیاز دستگاه‌های ذی‌ربط در لوایح بودجه‌های سنواتی منظور می‌کند.

۱۰. سپرده‌های موضوع ماده ۴۱ قانون محاسبات عمومی کشور با انقضای ۱۰ سال از تاریخ تودیع با تنظیم و از سال صورت ریز از حساب دستگاه اجرایی حذف و به حساب درآمد عمومی منتقل می‌شود. دستورالعمل اجرایی این بند به نحوی که در اداء حق ذینفع تأخیری صورت نگیرد، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی ابلاغ می‌شود.

۱۱. هزینه خدمات مدیریت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل، سازمان توسعه برق ایران، شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت توسعه نگهداری اماکن ورزشی و موسسه جهاد نصر، حداکثر تا دو و نیم درصد (۲,۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذیربط با احتساب اعتبارات دریافتی از منابع بودجه عمومی کشور تعیین می‌گردد.

۱۲. شرکت‌های در حال واگذاری که در بودجه کل کشور برای آنها سود ویژه پیش بینی شده است مشمول حکم ماده (۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) می‌باشند. نحوه وصول و زمان پرداخت سهم دولت در شرکت‌های موضوع این ماده طبق آیین نامه اجرایی خواهد بود که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران ابلاغ می‌شود. شرکت‌هایی که قسمتی از سهام آنها متعلق به بخش غیردولتی است، به تناسب میزان سهام بخش دولتی، مشمول پرداخت وجوه موضوع این بند می‌باشند.

تبصره ۲

در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر تأمین شرایط و فعال سازی منابع مالی و همچنین اصلاح و تقویت نظام مالی کشور اقدامات زیر به عمل می‌آید:

۱. نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است نرخ ارز با توجه به حفظ دامنه رقابت پذیری در تجارت خارجی و با ملاحظه تورم داخلی و جهانی و همچنین شرایط اقتصادی کلان از جمله تعیین حد مطلوبی از ذخایر خارجی تعیین خواهد شد.

۲. به منظور تأمین منابع ریالی مورد نیاز طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی به دستگاه‌های اجرائی و شرکت‌های دولتی اجازه داده می‌شود در حدود ارقام مقرر در قوانین بودجه سنواتی حسب مورد نسبت به انتشار انواع صکوک اسلامی به صورت ریالی با رعایت ضوابط بانک مرکزی اقدام نمایند. انتشار اوراق یادشده منوط به تأیید بانک مرکزی و سازمان بوده و بازپرداخت و تضمین اصل و سود این اوراق حسب مورد با دولت و شرکت‌های مربوط است. انتشار اوراق مشارکت و یا صکوک اسلامی با سود تشویقی منوط به تأیید شورای پول و اعتبار است.

۳. بانک‌ها برای تأمین مالی خود و یا اصلاح نسبت‌های نظارتی خود می‌توانند نسبت به انتشار صکوک اسلامی اقدام نمایند دستورالعمل‌های اجرایی استفاده از ابزارهای تأمین مالی جدید نظیر انواع صکوک اسلامی توسط شورای پول و اعتبار تعیین می‌گردد.

۴. به بانک مرکزی اجازه داده می‌شود با تصویب شورای پول و اعتبار از ابزار اوراق مشارکت و سایر ابزارهای مشابه در قالب عقود اسلامی استفاده نماید. شرایط انتشار این اوراق از قبیل حجم اوراق، نرخ سود علی‌الحساب، سررسید و سایر شرایط مربوط به تأیید شورای مذکور تعیین می‌گردد.

به منظور تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی موضوع اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور و همچنین تسهیل مبادلات مالی از طریق تأمین منابع مالی داخلی و خارجی دستگاه‌های اجرایی و بانک‌های عامل موظفند در استفاده از تسهیلات مالی خارجی موارد زیر را رعایت کنند:

۱. تمامی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی با مسئولیت وزیر و یا بالاترین مقام مجاری دستگاه ذی‌ربط و تأیید شورای اقتصاد، باید دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست محیطی باشند و مجموع هزینه‌های اجرای کامل آنها از سقف‌های تعیین شده تجاوز نکند. زمان بندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات هر طرح و میزان استفاده آن از ساخت داخل با توجه به ظرفیت‌ها، امکانات و توانایی‌های داخلی و رعایت قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴» و نیز رعایت شرایط زیست محیطی در اجرای هر یک از طرح‌ها باید به تصویب شورای اقتصاد برسد.

۲. استفاده کنندگان از تسهیلات مالی خارجی نظیر فاینانس و وام‌های مستقیم و یا سایر روش‌های تأمین مالی که بازپرداخت آن از محل صادرات محصولات انجام می‌شود باید ظرف مدت دو ماه از زمان انعقاد قرارداد، جدول زمانی و میزان تعهدات ایجاد شده و یا استفاده شده و نیز زمان بندی بازپرداخت بدهی‌ها و تعهدات ارزی خود را در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. پس از اجرایی شدن طرح‌های مذکور، گزارش عملکرد طرح مشتمل بر اصل و سود وجوه دریافتی و پرداختی و باقیمانده تعهد در فواصل سه ماهه به بانک مرکزی و سازمان اعلام می‌شود.

۳. تمامی معاملات و قراردادهای خارجی که بیش از یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) دلار باشد با رعایت قوانین مربوط شامل قانون «حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵، ۱۲، ۱۲» و اصلاح ماده ۱۰۴ قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱ تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین‌المللی با درج آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و رسانه‌های الکترونیکی داخلی و خارجی انجام و منعقد می‌شود موارد استثناء به تأیید کمیته سه نفره متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزیر وزارتخانه مربوطه یا بالاترین مقام اجرائی ذی‌ربط می‌رسد. به گزارش تسنیم، در کلیه مناقصه‌ها، حق کنترل و بازرسی کمی و کیفی و کنترل قیمت برای کلیه کالاهای وارداتی و پروژه‌ها برای خریدار محفوظ است. وزیر یا بالاترین مقام اجرائی ذی‌ربط، مسئول حسن اجراء این موضوع است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فقط مجاز به تعهد یا پرداخت بهای معاملات و قراردادهایی است که تأیید بالاترین مقام دستگاه‌های اجرائی، مبنی بر رعایت مفاد این بند را داشته باشد.

تبصره ۴

در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، دولت به منظور تنظیم تعهدات ارزی کشور اقدامات زیر را به عمل می‌آورد:

۱. زمان‌بندی پرداخت بدهی‌ها و تعهدات دولت اعم از میان مدت و کوتاه مدت خارجی را به گونه ای تنظیم نماید که بازپرداخت‌های سالانه این بدهی‌ها و تعهدات بدون در نظر گرفتن تعهدات ناشی از کلیه روش‌های تأمین مالی که بازپرداخت آن از محل صادرات محصولات تولیدی طرح می‌باشد (نظیر بیع متقابل) از سی درصد (۳۰٪) درآمد ارزی دولت در سال آخر برنامه ششم تجاوز نکند. در استفاده از تسهیلات خارجی اولویت با تسهیلات بلند مدت است.

۲. میزان تعهدات و بدهی‌های خارجی تضمین شده توسط دولت و بانک‌های عامل در سالهای برنامه ششم را به گونه ای تنظیم نماید تا ارزش حال خالص بدهی‌ها و تعهدات دولت بدون تعهدات ناشی از قراردادهای موضوع بند (ب) ماده (۳) قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰، ۱۲، ۱۹ (مابه‌التفاوت ارزش حال بدهی‌ها، تعهدات کشور و ذخایر ارزی بانک مرکزی) در سال آخر برنامه بیش از پنجاه میلیارد (۵۰،۰۰۰،۰۰۰) دلار نباشد.

۳. به دستگاه‌های اجرائی اجازه داده می‌شود برای تأمین منابع مالی طرح‌های خود به روشی که بازپرداخت وجوه آنها از محل صادرات و با فروش محصولات خود باشد نظیر روش بیع متقابل با رعایت اصل عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی و بانک‌های دولتی پس از تصویب شورای اقتصاد استفاده نمایند.

۴. استفاده دستگاه‌های اجرائی از تسهیلات مالی خارجی در طول برنامه مجاز است. سهمیه‌های باقیمانده تسهیلات مصوب بیع متقابل و تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) مربوط به برنامه‌های سوم، چهارم و پنجم (با رعایت ضوابط اسلامی از جمله تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام) در طول برنامه ششم نیز به قوت خود باقی است. علاوه بر سهمیه‌های باقیمانده مذکور، استفاده از تسهیلات مالی خارجی تا مبلغ یکصد و پنجاه میلیارد دلار مجاز است.

تبصره ۵

در اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مبنی بر گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها)، دولت مجاز است:

۱. اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید کوتاه مدت و میان مدت به صورت بی نام و یا بانام برای جبران نوسانات منابع در طول سال و یا تسویه بدهی مسجل خود واگذار نماید. اسناد مزبور از پرداخت هرگونه مالیات معاف بوده و به عنوان بازار مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴،۰۹،۰۱ محسوب شده و با امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می شود هر ساله سقف ارقام قابل انتشار در بودجه سنواتی مشخص خواهد شد.

۲. دولت به منظور تدمین اعتبار اسناد مزبور در زمان سررسید، ردیف خاصی را در لایحه بودجه سنواتی پیش بینی می کند. در صورت عدم وجود یا تکافوی اعتبار مصوب در بودجه عمومی دولت، اسناد خزانه اسلامی در سررسید، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمد عمومی همان سال قابل تأمین و پرداخت است. این حکم تا زمان تسویه اسناد یادشده به قوت خود باقی است.

۳. اسناد خزانه اسلامی از قابلیت داد و ستد در بازار ثانویه برخوردار است و سازمان بورس و اوراق بهادار باید ترتیبات انجام معامله ثانویه آنها را در بازار بورس یا فرابورس فراهم کند.

۴. تعیین بانک های عامل برای توزیع و بازپرداخت اسناد خزانه اسلامی پس از سررسید توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی صورت می پذیرد.

۵. بانک مرکزی مجاز است نسبت به انجام معاملات ثانویه اسناد خزانه اسلامی برای اعمال سیاست های پولی در کشور اقدام نماید.

۶. از ابتدای برنامه ششم، الزام بانک ها به پرداخت تسهیلات با نرخ کمتر از مصوبات شورای پول و اعتبار در قالب عقود اسلامی در صورتی مجاز است که از طریق یارانه مابه التفاوت آن توسط دولت تأمین شود و یا به صورت وجوه اداره شده باشد.

۷. به بانک های عامل و موسسات مالی اعتباری اجازه داده می شود نسبت به توثیق پروژه های طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، قرارداد آن و تضامین خرید محصول جهت اخذ تسهیلات اقدام نمایند.

۸. به منظور تقویت و توسعه کارآفرینی و تأمین مالی کسب و کارهای خرد و کوچک، بانک کسب و کار کوچک از طریق ادغام صندوق کارآفرینی امید و سایر نهادهای مالی مرتبط با تشخیص دولت تأسیس می گردد. اساسنامه این بانک به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی،

تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بانک مرکزی حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۶

در راستای اطمینان بخشی به سرمایه گذاری داخلی و خارجی در طرح های موضوع مشارکت های عمومی-خصوصی و تسهیل تأمین منابع مالی آنها، صندوق توسعه ملی مجاز است با مشارکت سایر نهادهای مرتبط نسبت به سپرده گذاری حداقل یک میلیارد دلار در بانک توسعه صنعت و معدن برای تضامین مورد نیاز پوشش برخی ریسک های قراردادی، تعهدات دولت و وجه الضمان (پشتیبان وثیقه) برای طرف های مشارکت عمومی-خصوصی یا شرکت-پروژه های مربوط را ارائه کند.

در خصوص وجه الضمان حسب درخواست شرکت پروژه در قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی، معده ده درصد تسهیلات دریافتی از بانک عامل از منبع فوق مسدود شده و به عنوان وجه الضمان تعهدات شرکت پروژه در قبال اخذ تسهیلات منظور گردد. وجه الضمان مسدود شده به تناسب انجام تعهدات شرکت پروژه آزاد و در اختیار بانک صنعت و معدن برای سایر پروژه ها قرار می گیرد.

تبصره ۷

به منظور کاهش تصدی دولت در صنعت بیمه و پیرو اصلاح نظام نظارت تعرفه ای، بیمه مرکزی مکلف است نسبت به کاهش تدریجی نقش خود و انتقال بیمه اتکایی اجباری به صنعت بیمه بازرگانی اقدام نماید.

تبصره ۸

دولت مجاز است از طریق بانک مرکزی بدهی های ارزی ایجاد شده شرکت ملی نفت ایران به سیستم بانکی کشور طی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ را بتدریج در سال های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ از محل مازاد منابع نفت و گاز و وصولی های صادرات نفت خام و میعانات گازی پس از تحقق ردیف های درآمدی بودجه عمومی سنواتی و تسویه حساب فی ما بین وزارت نفت و دولت و پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی پرداخت نموده و هر شش ماه یکبار آن را به هیئت وزیران و کمیسیون برنامه و بودجه و محسابات مجلس شورای اسلامی اعلام نماید. به میزان پرداخت انجام شده بدهی شرکت ملی نفت کسر و سهام دولت در شرکت مزبور افزایش می یابد. این تبصره مانع از ایفای تعهدات شرکت ملی نفت برای پرداخت اصل و سود بدهی های مربوط نمی شود.

در راستای سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری برای اصلاح نظام اداری و به منظور اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی موضوع «صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید» ضروری است اقدامات ذیل انجام و اهداف تعیین شده، محقق گردد.

۱. کاهش حجم، اندازه و ساختار مجموع دستگاه‌های اجرایی، حداقل به میزان ۱۵ درصد نسبت به وضع موجود از طریق واگذاری واحدهای عملیاتی، خرید خدمات و مشارکت با بخش‌های غیردولتی، حذف واحدهای غیرضرور، کاهش سطوح مدیریت، کاهش پست‌های سازمانی، انحلال و ادغام سازمان‌ها و موسسات و واگذاری برخی از وظایف دستگاه‌های اجرایی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با تصویب شورای عالی اداری.

۲. محدودیت هر نوع بکارگیری نیروی انسانی اعم از رسمی، پیمانی، قراردادی، کارگری، روز مزد و سایر موارد از محل اعتبارات هزینه‌ای، سرمایه‌ای، مالی و منابع شرکت‌های دولتی در سقف ۲۰ درصد خروجی‌های دستگاه‌های اجرایی (رسمی، پیمانی، قراردادی و کارگری)، مطابق مقررات استخدام پیمانی و در فضای رقابتی (موضوع ماده ۴۴ قانون مدیریت خدمات کشوری)، به نحوی که در پایان برنامه، مجموع نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی (با احتساب کاهش نیروی انسانی از محل اجرای بند یک و خروجی‌های طبیعی)، به نسبت سال ۱۳۹۴ حداقل ۱۵ درصد کاهش یابد.

دستگاه‌های اجرایی مجازند برای تأمین بخشی از نیروی انسانی خود، به جابه‌جایی کارمندان بین دستگاه‌های اجرایی مستقر در یک شهرستان بدون موافقت مستخدم اقدام نمایند.

۳. دستگاه‌های اجرایی مکلفند به منظور کاهش حداقل ۲۰ درصد از ساختمان‌ها و فضاهای اداری کشور با تشخیص ابلاغ سازمان نسبت به در اختیار گذاشتن ساختمان‌های مازاد خود به وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت فروش اقدام نمایند.

۴. شوراهایی که به ریاست رئیس جمهور، اداره می‌شوند (به استثنای شوراهایی که در قانون اساسی و یا براساس حکم حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری ایجاد شده‌اند)، با هدف انسجام بخشی به نظام تصمیم‌گیری از طریق تجمع و ادغام موارد مشابه، با پیشنهاد سازمان و تصویب شورای عالی اداری ساماندهی می‌شوند.

۵. ایجاد هر نوع دستگاه اجرایی جدید از قبیل سازمان، موسسه، دانشگاه، مرکز، شرکت و عناوین مشابه به استثنای مواردی که پس از تأیید شورای عالی اداری و هیئت وزیران به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد، ممنوع می‌باشد.

۶. تکالیف قانونی دریافت وجه برای ارائه اطلاعات و پاسخ به استعلامات دستگاه‌های اجرایی لغو می‌شود.

۷. به دولت اجازه داده می‌شود در حدود اعتبارات هزینه‌ای سالانه نسبت به تعیین ضریب حقوق کارکنان دولت اعم از مشمولین و غیرمشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری اقدام کند و براساس پیشنهاد سازمان، برای رفع ناهماهنگی‌های موجود در حقوق و مزایای کارمندان دستگاه‌های اجرایی و حقوق و مستمری بازنشستگان کشوری و لشکری، نسبت به وضع مقررات لازم و افزایش جداول فصل دهم این قانون تا میزان ۵۰ درصد اقدام نماید.

۸. به منظور انسجام بخشی به نظام آموزش عالی کشور و ارتقای سطح علمی دانشگاه‌ها و بهره‌وری براساس اقتصاد مقاومتی، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی براساس شاخص‌هایی نظیر جمعیت، سابقه تأسیسی و مختصات جغرافیایی، موظفند نسبت به ادغام ساختار و بودجه دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی دولتی و یا واگذاری آن‌ها به بخش غیردولتی با تصویب شورای عالی اداری تا پایان سال اول برنامه اقدام نمایند. حداکثر تعداد واحدهای دانشگاهی در هر استان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تمامی واحدهای دانشگاه‌های علمی-کاربردی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، و ۵۰ درصد واحدهای دانشگاه پیام نور تا پایان سال دوم قانون برنامه ششم منحل و یا به بخش خصوصی واگذار می‌گردد.

۹. به منظور ایجاد هماهنگی، انسجام بخشی و ارتقای بهره‌وری بخش انرژی و نیز مدیریت جامع، هماهنگ و نظام‌مند منابع حیاتی (از قبیل هوا، آب، خاک و تنوع زیستی) مبتنی بر توان و پایداری زیست بوم به ویژه با افزایش ظرفیت‌ها و توانمندی‌های حقوقی و ساختاری مناسب همراه با رویکرد مشارکت مردمی، تا پایان سال اول برنامه، وزارت انرژی از محل تفکیک مأموریت‌ها، وظایف و موسسات و شرکت‌های مرتبط با بخش انرژی از وزارت نیرو و همچنین، ادغام با وزارت نفت و سازمان حفاظت محیط‌زیست، منابع طبیعی و آب از محل تجمیع مأموریت‌های امور آب به همراه سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته از وزارت نیرو، سازمان جنگل‌ها و مراتع و آب‌خیزداری از وزارت جهاد کشاورزی و سازمان محیط زیست، با تجمیع تمامی منابع، امکانات و اختیارات موجود، تشکیل و زیرنظر رئیس جمهور اداره می‌شود. پس از تجمیع وظایف، مأموریت‌های واحدهای ادغامی یادشده به پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۱۰. به منظور تجميع امور فرابخشی بازرگانی در دستگاه واحد تمامی مأموریت‌ها و وظایف مرتبط با بخش بازرگانی از وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت جهاد کشاورزی متنزع و به وزارت امور اقتصادی و دارایی ملحق می‌شود. در اجرای این بند می‌بایست اقدامات ذیل، حداکثر تا پایان سال اول برنامه انجام پذیرد.

الف-تشکیل سازمان توسعه روابط اقتصادی خارجی از محل ادغام سازمان توسعه تجارت ایران، سازمان سرمایه گذاری خارجی و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.

ب-واگذاری شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی به بخش خصوصی.

ج-انحلال سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان و انتقال وظایف حسابرسی آن سازمان به سازمان حسابرسی و سایر وظایف به اتحادیه‌ها و صنوف مربوط.

۱۱. دولت موظف است برای بهبود کیفیت زندگی و پایداری توسعه مناطق روستایی و جوامع عشایری و کاهش نابرابری‌ها و عدم تعادل‌های بین جوامع روستایی، عشایری و شهری، نسبت به ادغام سازمان‌های امور روستایی و عشایری در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی (معاونت توسعه روستایی و عشایری و مناطق محروم معاون اول ریاست جمهوری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان امور عشایری، سازمان تعاون روستایی و داویر و ادارات مرتبط در سطوح استانی و محلی) به عنوان سازمان توسعه روستایی و عشایری تا پایان سال اول برنامه ششم اقدام نماید. تمامی وظایف، اختیارات، منابع و اعتبارات واحدهای تجميع شده به سازمان مذکور منتقل می‌شود. شرح وظایف این سازمان در چارچوب مأموریت‌ها و وظایف قانونی سازمان‌های تجميع شده بنا به پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۱۲. به دولت اجازه داده می‌شود در اجرای اصلاح ساختار دولت و کاهش حجم و اندازه دستگاه‌های اجرایی، با پیشنهاد سازمان و تصویب شورای عالی اداری، نسبت به ادغام، انحلال و جابه‌جایی سازمان‌های تابعه و وابسته وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها اقدام کند.

تبصره ۱۰

به منظور اجرای سیاست‌های کلی جمعیت، تمامی دستگاه‌های اجرایی، نظامی و انتظامی ذی‌ربط مکلفند برنامه عملیاتی جامع مدیریت جمعیت و مهاجرت را که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد برای تحقق مفاد زیر اجرا نمایند:

۱. حمایت از نهاد خانواده.

۲. افزایش نرخ باروری به بالاتر از سطح جانشین

۳. رفع موانع ازدواج و تسهیل تشکیل خانواده

۴. حمایت از زوج‌های نابارور برای فرزندآوری

۵. حمایت از زوج‌های دارای فرزند

۶. افزایش سهم جمعیت مناطق کم‌تراکم، مناطق مرزی و حاشیه خلیج فارس و دریای عمان براساس آمایش سرزمین.

مرکزآمار ایران به عنوان مرجع رسمی نظام آماری کشور با تدوین شاخص‌های بومی توسعه انسانی وظیفه رصد مستمر سیاست‌های جمعیتی را در ابعاد کمی و کیفی دارد.

تبصره ۱۱

به منظور تحقق اهداف مندرج در اصل پنجاهم (۵۰) قانون اساسی مبنی بر جلوگیری از تخریب و آلودگی محیط زیست، بهره‌مندی از محیط زیست مطلوب مندرج در سند چشم‌انداز و اجرای سیاست‌های کلی ابلاغی محیط زیست، تمامی دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی و تعاونی برای طرح‌های عمده، مکلفند نسبت به ارزیابی راهبردی محیط‌زیست (...) و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی (EIA) سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های خود براساس شاخص‌ها، ضوابط و معیارهای پایداری محیط زیست و براساس دستورالعمل‌های سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و پس از تصویب اجرا درآورند. این سازمان علاوه بر مسئولیت پایش و نظارت بر حسن اجرای این ماده، موظف است به گونه‌ای عمل نماید که تا پایان برنامه ششم توسعه، شاخص‌های پایداری محیط زیست به میزان ۲۵ درصد نسبت به وضعیت موجود بهبود پیدا کند.

۱. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است تا پایان سال اول برنامه نسبت به تدوین، تصویب و ابلاغ شاخص‌های پایداری محیط زیست توسط شورای عالی محیط زیست اقدام نماید.

۲. سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است گزارش سالانه عملکرد شاخص‌های پایداری محیط زیست کشور را تهیه و به هیئت وزیران ارسال و منتشر نماید.

آیین نامه اجرایی این ماده در خصوص نحوه اعمال، سازوکارهای نظارت و پایش بر شاخص‌های پایداری، الزامات شاخص‌های پایداری محیط زیست، وظایف و الزامات دستگاه‌های اجرایی برای پیشبرد شاخص‌های یاد شده و ... توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ۶ ماه پس از تصویب این ماده در هیئت وزیران به تصویب خواهد رسید.

تبصره ۱۲

در اجرای توانمندسازی و خوداتکایی اقشار و گروه‌های محروم و تحقق توسعه پایدار، موضوع سیاست‌های کلی برنامه ششم و همچنین تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در سال اول برنامه ششم توسعه، ستاد عالی توانمندسازی فقرا و محرومین به ریاست معاون اول رئیس جمهور و دبیری رئیس سازمان برای سیاست‌گذاری، هماهنگی، ایجاد وحدت، تجهیز و هدفمند کردن منابع دولتی و غیردولتی؛ تصویب برنامه‌ها، نظارت، پایش اقدامات و نیز مدیریت پیشگیرانه پیامدهای سیاست‌های کلان بر مناطق و خانوارهای فقیر و محروم و تصویب سندهای پشتیبان اجرایی برنامه‌ها تشکیل می‌شود.

ترکیب اعضا، شرح وظایف تفصیلی، مسئولیت‌ها، اختیارات ستاد عالی براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که در شش ماه اول برنامه ششم به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

مصوبات ستاد عالی برای تمامی دستگاه‌های اجرایی لازم الاجرا است.

تبصره ۱۳

در اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی موضوع افزایش توان مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور و اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه موضوع تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته، توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه‌های دارای مزیت به منظور بهره‌برداری از استعدادها و سواحل جنوب شرقی کشور، بهره‌مندی جامعه محلی، استفاده از سرمایه‌ها و فرصت‌های بین‌المللی و کاهش عدم تعادل‌های مناطق کشور، بهره‌مندی جامعه محلی، استفاده از سرمایه‌ها و فرصت‌های بین‌المللی و کاهش عدم تعادل‌های مناطق

کشور، سازمان توسعه مکران به عنوان سازمان توسعه‌ای با شخصیت شرکتی برای برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه‌های توسعه در سواحل مکران ایجاد می‌گردد اساسنامه این سازمان و نیز محدوده جغرافیایی آن و آیین نامه‌های مالی و معاملاتی مربوط حداکثر ظرفیت چهار ماه پس از تصویب قانون برنامه ششم به پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تمامی وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی، نهادها و موسسات عمومی به غیر از دفاعی-امنیتی، قضایی و امور خارجه و همچنین تمامی دارایی‌های دولت و دستگاه‌های اجرایی اعم از منقول و غیرمنقول و تمامی طرح‌ها و پروژه‌ها (در حال بهره برداری یا اجرا) در منطقه سواحل مکران به این سازمان واگذار می‌شود. این محدوده از قوانین عمومی کشور از جمله قوانین مالیاتی، کار و تأمین اجتماعی، اداری و استخدامی، محاسبات عمومی و غیره خارج بوده و فعالیت‌هایی که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی در این محدوده انجام می‌گیرد تابع قوانین مناطق آزاد و سرمایه گذاری مستقیم خارجی می‌باشد. نحوه جذب و اخذ تسهیلات مالی و بانکی و برقراری و اخذ انواع عوارض و انجام انواع فعالیت‌های اقتصادی و مالی براساس آیین نامه‌ای خواهد بود که تا شش ماه پس از تصویب قانون برنامه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۱۴

به منظور تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی موضوع ارتقای عدالت اجتماعی، افزایش بهره وری در مصرف آب و انرژی، هدفمند کردن یارانه‌ها در جهت افزایش تولید و توسعه نقش مردم در اقتصاد:

۱. به دولت اجازه داده می‌شود که با تصویب شورای اقتصاد قیمت آب، حامل‌های انرژی و سایر کالاها و خدمات یارانه‌ای را با رعایت ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و حفظ مزیت نسبی و رقابتی برای صنایع و تولیدات، بتدریج تا سال ۱۳۹۹ اصلاح و از منابع حاصل به صورت هدفمند برای افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقای شاخص‌های عدالت اجتماعی از قبیل پرداخت یارانه مستقیم و حمایت‌های اجتماعی از خانوارهای نیازمند، در چارچوب بودجه‌های سالانه اقدام لازم را به عمل آورد.

۲. به منظور تسریع در مردمی شدن اقتصاد و تقویت انگیزه و نیل به مشارکت حداکثری بخش خصوصی و بهینه سازی دخالت دولت در اقتصاد، برق و گاز تولیدی و پنج فرآورده اصلی نفتی در مقیاس عمده فروشی صرفاً در بازار برق و بازار گاز و فرآورده‌های نفتی و یا بورس عرضه می‌گردد و شرکت‌های تابعه وزارت نیرو و نفت موظفند تمامی تسهیلات مربوط به ویژه دسترسی آزاد و بدون تبعیض را برای فعالان بخش خصوصی و دولتی (با احتساب هزینه

انتقال) برقرار نمایند. عرضه این حامل‌ها در مجاری عرضه به مصرف‌کنندگان طبق قوانین و مقررات مربوط صورت می‌گیرد.

تبصره ۱۵

۱. به منظور مقابله با بحران کم آبی و رهاسازی حقابه‌های زیست محیطی برای پایداری سرزمین و تولید پایدار در بخش کشاورزی و همچنین کاهش مصرف سالانه آب به میزان ۱۱ میلیارد مترمکعب تا سال پایان برنامه اقدام زیر انجام می‌گیرد:

الف- افزایش عملکرد در واحد سطح و عدم توسعه سطح کل زیر کشت، بکارگیری ارقام و گونه‌های مقاوم به خشکی و شوری، رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه.

ب- ارتقاء شاخص بهره‌وری آب کشاورزی با توسعه روش‌های نوین آبیاری حداقل به میزان سالانه ۵۰۰ هزار هکتار با پرداخت تا ۸۵ درصد هزینه اجرای عملیات به عنوان کمک دولت به صورت بلاعوض، اعمال مدیریت تقاضای مصرف آب با مشارکت ذی‌نفعان در حوزه‌های آبریز، تحویل حجمی آب در زمان و مکان مورد نیاز.

ج- اقدام برای احیاء و تقویت منابع آب‌های زیرزمینی با اجرای روش‌های مناسب تعادل بخشی، تغذیه مصنوعی، پخش سیلاب، آبخیزداری و آبخوان‌داری، مسلوب‌المنفعه نمودن چاه‌های فاقد پروانه بهره‌برداری و نصب کنتور هوشمند حجمی آب و برق بر روی چاه‌های دارای پروانه بهره‌برداری.

د- ارایه حمایت‌های لازم برای توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت محصولات که قابلیت انتقال از فضای باز به گلخانه را دارند و اعمال محدودیت و یا ممنوعیت کشت این محصولات و گیاهان با نیاز آبی بالا در دشت‌های ممنوعه و ممنوعه بحرانی.

هـ - دریافت حق‌النظاره بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی برای هر دشت و هزینه کرد آن در طرح‌های تعادل بخشی همان دشت، آموزش کشاورزان و حمایت از ایجاد تشکل‌های آب بران و سایر حمایت‌های لازم.

و- پرداخت هرگونه یارانه و حمایت مالی به محصولات که برخلاف الگوی کشت تولید می‌شوند، ممنوع است.

۲. وزارت نیرو مکلف است در راستای حفاظت کمی و کیفی منابع آب و تعیین قیمت تمام شده آن، ضوابط قیمت‌گذاری و بهای آب مصرفی بهره‌برداران متخلف اعم از صنعتی، خدماتی و کشاورزی را با لحاظ نمودن ارزش اقتصادی آب، نحوه استحصال آب و با رعایت ملاحظات اجتماعی و زیست محیطی در تمامی بخش‌های مصرف و ضوابط اخذ جریمه مشترکین پرمصرف در ازای مصارف مازاد بر الگوی مصرف برای کاربری خانگی و غیرخانگی را ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب شورای اقتصاد رسانده و اجرایی نماید.

تبصره ۱۶

هرگونه واردات تجاری، نگهداری، توزیع، عرضه و فروش کالاهای دارویی، واکسن، مواد بیولوژیک، طبیعی و سنتی، مکمل‌های تغذیه‌ایف آرایشی، بهداشتی، غذایی و ملزومات و تجهیزات پزشکی که در سامانه رهگیری و کنترل اصالت طبق ضوابطی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می‌کند، ثبت نشده باشد جرم محسوب شده و با مجرم مطابق قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲، برخورد می‌شود.

مسئولیت این تبصره در مورد سموم و کود شیمیایی و همچنین کالاهای با مصرف دامی برعهده وزارت جهاد کشاورزی و سازمان دامپزشکی خواهد بود.

تبصره ۱۷

به منظور کنترل کیفی محصولات کشاورزی و دامی و صیانت از سلامت آحاد جمعیت کشور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است محصولات ارائه شده به بازار مصرف را از نظر میزان آلاینده‌های شیمیایی بررسی و از توزیع مواد غیرمجاز جلوگیری نماید.

تمامی مراکز توزیع مواد غذایی وابسته به شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی موظفند از عرضه اینگونه محصولات که دارای آلاینده شیمیایی هستند در مراکز و مجتمع‌های تحت نظارت و مدیریت خود جلوگیری نمایند.

وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن کنترل کیفی بر واردات سموم نسبت به اطلاع رسانی و فرهنگ‌سازی برای کاربرد سموم و کود شیمیایی اقدامات لازم را معمول دارند.

تبصره ۱۸

به منظور ارتقاء مشارکت جوامع محلی و توانمندسازی آنان در امر حفظ و احیاء منابع طبیعی و محیط زیست کشور به دستگاه‌های اجرایی مربوط (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان حفاظت محیط زیست) اجازه داده می‌شود بدون رعایت قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه معاملات دولتی تا سقف حداکثر سه برابر نصاب معاملات متوسط براساس آخرین فهرس بهای پایه ابلاغی، در هر سال قرارداد اجرای عملیات و پروژه‌های پیش بینی شده در موافقتنامه‌های طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای ملی و استانی خود را با تشکل‌های روستایی و عشایری و تعاونی‌های تخصصی مربوط منعقد نمایند.

دستورالعمل اجرایی این تبصره شامل نحوه واگذاری کار، تعیین صلاحیت تشکل‌ها و تعاونی‌های تخصصی، تضامین لازم، متن قرارداد و سایر الزامات لازم توسط وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و پس از تأیید و ابلاغ سازمان ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۱۹

در جهت مردمی شدن اقتصاد و گسترش سهم بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد و به منظور افزایش بهره‌وری و ارتقای سطح کیفی خدمات و مدیریت بهینه هزینه به تمامی دستگاه‌های اجرایی که عهده‌دار وظایف اجتماعی، فرهنگی و خدماتی هستند (از قبیل واحدهای بهداشتی و درمانی، مراکز بهزیستی و توانبخشی، مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی و مراکز ارائه دهنده خدمات و نهادهای کشاورزی و دامپروری) اجازه داده می‌شود در چارچوب استانداردهای کیفی خدمات که توسط دستگاه ذیربط تعیین می‌گردد، نسبت به خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی (بجای تولید خدمات) اقدام نمایند.

قیمت خرید خدمات در اینگونه موارد نباید از هشتاد درصد (۸۰٪) هزینه تمام شده بخش دولتی بیشتری باشد.

توسعه تشکیلاتی و نیروهای انسانی و ساختمانی در دستگاه‌های اجرایی برای ارائه اینگونه خدمات ممنوع می‌باشد.

تبصره ۲۰

به منظور تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی موضوع توسعه درون‌زا، ارتقاء توان تولید ملی، اقتصاد دانش بنیان و دستیابی به اهداف بخش صنعت و معدن در برنامه ششم:

۱. برای توسعه سرمایه گذاری‌های مشترک حقوق خصوصی-دولتی و تمهید تعیین سهم واقعی سازمان‌های توسعه‌ای در مشارکت‌های مزبور، تجدید ارزیابی دارائی‌هایی که بعنوان سهم آورده بخش دولتی سازمان‌های مزبور در شرکت مشترک ارائه می‌شود و نیز انتقال دارایی تجدید ارزیابی شده به شرکت مشترک، مشمول مالیات به نرخ صفر می‌شوند.

۲. صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک به صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته تغییر نام می‌یابد. اساسنامه صندوق متناسب با مأموریت جدید ظرف شش ماه نخست برنامه به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۳. به منظور تقویت توان مالی صندوق‌های حمایتی و توسعه‌ای دولتی، طی برنامه ششم توسعه این صندوق‌ها از پرداخت سود سهام دولت و شمول ماده ۴ قانون الحاق برخی مواد به تنظیم بخشی از مقررات مالی دولتی (۲)- مصوب ۱۳۹۳- مستثنی می‌گردند. معادل سود سهام متعلقه، به صورت سالانه صرف افزایش سرمایه دولت در صندوق‌های مذکور می‌شود.

۴. به منظور رفع و برخورد موثر با تخلفات در بهره برداری‌های معدنی، وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از تأیید وزیر از پرداخت هزینه دادرسی معاف است.

۵. هزینه‌های اکتشافات معدنی در هر مرحله از مطالعات زمین شناسی، اکتشافات تکمیلی و اکتشاف حین استخراج، جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی دارندگان مجوز مراجع قانونی محسوب می‌شود.

۶. در جهت کاهش هزینه‌های مبادله، افزایش تقاضای کالاهای داخلی و شفافیت مبادلات، مالیات بر ارزش افزوده فروش کالاهای تولید داخلی (با تأیید دستگاه صادرکننده پروانه تولید) به مصرف کنندگان نهایی که از طریق درگاه‌های تجارت الکترونیک (دارای مجوز از مرکز توسعه تجارت الکترونیک) صورت گیرد، ۲ واحد درصد کمتر از نرخ معمول تعیین می‌گردد.

تبصره ۲۱

در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی موضوع گسترش زیرساخت‌های مورد نیاز برای خدمات تجارت خارجی و افزایش ترانزیت دولت مجاز است به منظور برون گرایی اقتصادی اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می‌شود نسبت به تشکیل شرکت‌های مشترک با شرکت‌های معتبر بین المللی (داخلی و یا خارجی) جهت اداره بنادر اصلی با کارکرد بین المللی اقدام نماید. سهم سازمان بنادر و دریانوردی حداقل ۳۵ و حداکثر ۴۹ درصد خواهد بود.

۲. به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می‌شود با ارائه حمایت‌ها و مشوق‌های لازم نسبت به واگذاری حق بهره‌برداری و یا مدیریت بنادر کوچک و محلی و نیز اعطای مجوز احداث بنادر جدید به اشخاص حقوقی حرفه‌ای و معتبر غیردولتی با رعایت ضوابط و مقررات داخلی و بین المللی و اصول رقابتی و حفظ وظایف حاکمیتی اقدام نماید.

۳. ارائه خدمات کمک ناباروری هوایی و نشست و برخاست به صورت انحصاری برعهده شرکت فرودگاه‌های کشور خواهد بود.

تبصره ۲۲

مجموع تغییرات طرح‌های تفصیلی برای موضوع ماده ۵۱ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی معماری ایران توسط کمیسیون ماده مذکور در هر یک از موارد حداکثر تا ۵ درصد مجاز است. تغییرات فراتر از این میزان باید به تصویب شورای عالی شهرسازی برسد.

تبصره ۲۳

به منظور تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی موضوع اقتصاد دانش بنیان، افزایش بهره‌وری، تنظیم رابطه متقابل تحصیل و اشتغال، گسترش همکاری و تعاملات فعال بین‌المللی و افزایش نقش مردم در مدیریت علمی و فناوری کشور:

۱. وزارت آموزش و پرورش مجاز است در جهت ارتقاء کیفیت، عدالت آموزشی و بهره‌وری نسبت به خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی با اولویت روستاها و مناطق محروم اقدام نماید. رایحه خدمات آموزشی در اینگونه مدارس با استفاده از نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات بخش خصوصی و تعاونی و یا با مشارکت در استفاده از امکانات و تجهیزات بخش دولتی و نیروی انسانی خصوصی و تعاونی براساس ضوابطی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، صورت می‌گیرد. آموزش عمومی دولتی در طول سالهای برنامه ششم توسعه رایگان می‌باشد.

۲. به منظور ارتقاء علمی و رقابت بین دانشگاه‌های کشور و تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال در داخل کشور و تعاملات بین المللی به دولت اجازه داده می‌شود در طی برنامه ششم توسعه نسبت به موارد زیر اقدام نماید.

الف- تشخیص صلاحیتی تخصصی فارغ‌التحصیلان جدید از طریق برگزاری آزمون‌های صلاحیت تخصصی سراسری توسط سازمان سنجش آموزش کشور با همکاری نظام صنفی مربوط، نهادهای علمی غیردولتی برای متقاضیان استخدام در مشاغل تخصصی و اعمال نتایج آن در نظام سطح‌بندی موسسات آموزش عالی.

به منظور تضمین بهره‌برداری از نتایج این آزمون‌ها، سازمان و برنامه ریزی کشور مکلف است نظام استخدام و ارتقاء کارکنان دولت و رتبه بندی مشاوران و پیمانکاران را بر مبنای استفاده از نتایج آزمون‌های صلاحیت تخصصی مورد بازنگری قرار دهد.

ب- مشارکت با دانشگاه‌های معتبر بین المللی برای ایجاد شعب یا ایجاد واحدهای آموزش عالی خارجی در داخل کشور.

۳. تمامی دستگاه‌های اجرایی مجازند علاوه بر اعتبارات پژوهشی که ذیل دستگاه در قوانین بودجه سالانه منظور شده است، حداقل دو درصد از اعتبارات هزینه‌ای بجز فصل یک و شش و حداقل دو درصد از کل اعتبارات تمکل دارایی‌های سرمایه‌ای خود را برای امور پژوهشی و توسعه فناوری اختصاص دهند. آیین نامه اجرایی این بند حداکثر دو ماه پس از ابلاغ این قانون توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۴. به منظور افزایش بهره‌وری نظام ملی نوآوری، اجتناب از تعریف و اجرای پژوهش‌های تکراری و انتشار اطلاعات و ایجاد شفافیت در انجام پروژه‌های تحقیقاتی و با هدف شناسایی و به کارگیری و تجاری‌سازی دستاوردهای حاصل از پژوهش و توسعه، کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و ارندگان ردیف در قوانین بودجه سنواتی، موظفند فهرست طرح‌ها، پروژه‌های پژوهشی و فناوری و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود را در سامانه «سمات» ثبت کنند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظفند ظرف مدت یک سال از تصویب این قانون، سازوکار اجرای آن را به تصویب هیئت وزیران برسانند. همچنین وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند سامانه سمات را به منظور اجرای این قانون بازطراحی و راه‌اندازی نموده و امکان دسترسی عمومی به اطلاعات آن را فراهم نمایند.

اطلاعات و داده‌های با موضوعیت امنیتی، دفاعی و دارای طبقه‌بندی، موضوع قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوبه ۱۳۵۳ - و آیین‌نامه اجرایی آن - مصوب ۱۳۵۴ - با تایید شورای عالی امنیت ملی از دستور کار قانون فوق خارج خواهد بود.

۵. تمامی دستگاه‌های اجرایی کشور موظفند به منظور حمایت از نخبگان علمی، فرهنگی و هنری کشور و تکریم پیشکسوتان حوزه‌های مذکور و بهره‌مندی از توان و ظرفیت آنان برای توسعه کشور، ظرف مدت شش ماه، برنامه‌های عملیاتی خود را منطبق با سند راهبردی کشور در امور نخبگان، تهیه و از سال اول اجرای برنامه ششم توسعه کشور به مرحله اجرا درآورند.

۶. به منظور حمایت از پژوهش‌های مسئله محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، در اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم کلیه شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های وابسته و تابعه به استثنای صندوق‌های بازنشتی، موظفند معادل حداقل ۳ درصد از سود قابل تقسیم سال قبل خود را ضمن بودجه‌های سالانه منظور کرده و در چارچوب آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان و با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، به مصرف تحقیقات و فناوری برسانند.

۷. به منظور پیشتازی در اقتصاد دانش بنیان و افزایش تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی دولت مجاز است برای توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان نسبت به حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضامحور مشترک با دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات کشور، مشروط به اینکه حداقل ۵۱ درصد از هزینه‌های آن را کارفرما و یا بهره‌بردار تامین و تعهد کرده باشد، اقدام نمایند.

تبصره ۲۴

به منظور جلوگیری از بروز بحران و کنترل و کاهش مشکلات صندوق‌های بازنشتی و تامین اجتماعی، دولت مکلف است اقدامات ذیل را در طول برنامه ششم توسعه به اجرا درآورد:

۱- افزایش تدریجی سن و سابقه خدمت لازم برای مشمولین تمام صندوق‌های بازنشتی و تامین اجتماعی از سال اول برنامه هر سال به میزان ۶ ماه، به حداقل سن و سابقه خدمت جهت احراز بازنشتی

۲- از تاریخ تصویب این قانون، بازنشستگی پیش از موعد مشترکین تمامی صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی، ممنوع خواهد بود.

۳- حداکثر سنوات ارفاقی مربوط به شماغل سخت و زیان‌آور برای مشمولین صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری به مدت ۳ سال و صندوق تامین اجتماعی به مدت ۵ سال تعیین می‌گردد.

۴- حداکثر حقوق بازنشستگی برای تمامی بازنشستگان صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی معادل ۷ برابر حداقل حقوق قوانین موضوعه خواهد بود.

۵- تمامی مشترکین صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی مجازند فقط از یک حقوق بازنشستگی و یا مستمری به انتخاب خود برخوردار شوند. (به استثنای دریافتی‌ها از صندوق‌های بازنشستگی خصوصی)

۶- برقراری پوشش فراگیر افراد غیرمزد و حقوق‌بگیر فاقد پوشش بیمه اجتماعی پایه براساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب دولت می‌رسد که استحقاق برخورداری از یارانه‌ها و مساعدت‌های اجتماعی را تعیین خواهد کرد در قالب صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر انجام خواهد شد. این صندوق تحت عنوان صندوق بیمه فراگیر فعالیت خواهد کرد.

۷- به منظور بهبود نظام کسب و کار و فضای رقابتی و ایجاد عدالت در برخورداری از منابع عمومی هر ساله دو درصد از میزان تقبل پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی، کارفرمایان موضوع قانون بخشودگی قسمتی از حق بیمه، بیمه‌شدگان و کارفرمایان مصوب ۱۳۵۸،۹،۲۴ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی آن کاسته خواهد شد.